

1. (Trvale) udržitelné územní plánování - očekávání a skutečnost

Vladimíra Šilhánková

Univerzita Pardubice, Fakulta ekonomicko-správní, Ústav veřejné správy a práva,
Studentská 84, 532 10 Pardubice, vladimira.silhankova@gmail.com

Title

Sustainable Urban Planning – Expectations and Reality

Klíčová slova

Územní plánování
Udržitelný rozvoj
Územně analytické podklady
Rozbor udržitelného rozvoje území
Územní dynamika

Keywords

Urban planning
Sustainability
Urban analytical material
Sustainable land use evaluation
Urban dynamics

Abstrakt

Článek se věnuje problematice rozporu mezi deklarovaným a skutečným přístupem k implementaci principů udržitelného rozvoje v oblasti územního plánování v České republice v současnosti. Na příkladu Rozboru udržitelného rozvoje území pro ORP Pardubice dokladuje tento rozpor a nabízí možný přístup k jeho řešení pro praxi.

Abstract

The paper is focused on discrepancy between declared and real aim into implementation of sustainability principles on the field of urban planning in the contemporary Czech Republic. At the case study of Evaluation of Sustainable Land Use for Pardubice micro-region is showed this discrepancy and also the possible solution for praxis is discussed.

Motto:

„Nedědíme Zemi po našich předcích, nýbrž si ji vypůjčujeme od našich dětí.“

Antoine de Saint-Exupéry

Úvod, cíle a úkoly územního plánování

Problematika (trvale) udržitelného rozvoje je v odborné veřejnosti diskutována od 50. let 20. století, nicméně do širšího povědomí se dostala až po Summitu Země a přijetí Agendy 21 v roce 1992. Od té doby se postupně stala integrální součástí plánovacích politik v rámci Evropské unie i v rámci České republiky. Není proto divu, že se zrodil i termín „(trvale) udržitelné územní plánování, i když jeho přenesení do legislativy v České republice na sebe dalo čekat opravdu dlouho, neboť zákon upravující územně plánovací legislativu – stavební zákon [1] byl přijat až v roce 2006 a vešel v platnost od 1. 1. 2007.

Nově stavební zákon stanovuje za cíl územního plánování „vytvářet předpoklady pro výstavbu a pro udržitelný rozvoj území spočívající ve vyváženém vztahu podmínek pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel území, který uspokojuje potřeby současné generace, aniž by ohrožoval podmínky života generací budoucích.“ (§18 odst. 1).

Pro praxi přinesl zákon řadu novinek nejen ve své deklaratorní části, ale i ve vlastním územně plánovacím procesu a v nástrojích územního plánování.

Nástroje (trvale) udržitelného územního plánování

Hlavní novinkou v oblasti udržitelného územního plánování je zavedení povinnosti pro úřady územního plánování na úrovni obcí s rozšířenou působností a na krajské úrovni periodicky zpracovávat územně analytické podklady (§ 26 a násl.), kdy „územně analytické podklady obsahují zjištění a vyhodnocení stavu území a vývoje území, jeho hodnot, omezení změn v území z důvodu ochrany veřejných zájmů, (limity využití území) nebo vyplývající z vlastností území, záměrů na provedení změn v území, zjišťování a vyhodnocování udržitelného rozvoje území - rozbory udržitelného rozvoje území (RURÚ), a určení problémů k řešení v územně plánovací dokumentaci“.

Stavební zákon a zejména pak jeho prováděcí Vyhláška č. 500/2006 o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a o způsobu evidence územně plánovací činnosti [2] dávají některé pokyny, pro rozbor udržitelného rozvoje území (popis obsahu RURÚ v §4 a soupis sledovaných jevů je uveden v příloze č. 1 Vyhlášky).

Otázkou ovšem je zda takto nastavené parametry dávají dostatečný návod pro zpracování a další skutečné praktické využití principů udržitelného rozvoje v územně plánovací praxi, nebo zda jen vytvářejí alibi pro poměrně volné a zcela neudržitelné územní plánování?

Rozbor udržitelného rozvoje území (RURÚ)

Jak už bylo řečeno, rozbor udržitelného rozvoje území (RURÚ) je součástí zpracování územně analytických podkladů a stanovuje pro obce s rozšířenou působností a pro krajské samosprávy povinnost sledovat kromě celé řady technických dat i ukazatele, které odrážejí udržitelné využívání území. RURÚ vychází z dat sebraných v rámci přípravy územně analytických podkladů, což představuje pro krajskou úroveň 37 sledovaných jevů (hladin datového modelu) a 119 položek na úrovni obcí s rozšířenou působností.

Pilíř	Počet jevů sledovaných dle Vyhlášky	
	Na úrovni kraje	Na úrovni ORP
Environmentální	5	30
Územní	8	86
Sociální	14	0
Ekonomický	9	1
Ostatní	1	2
<i>Celkem</i>	<i>37</i>	<i>119</i>

Tabulka 1.1 Počet jevů sledovaných v ÚAP v rozdělení dle jednotlivých pilířů UR

Zdroj: vlastní konstrukce na základě přílohy č. 1 k Vyhlášce č. 500/2006 Sb.

Z výše uvedené tabulky vyplývá, že, jsou-li na krajské úrovni ještě sledované jevy v alespoň přibližné optické rovnováze, na úrovni obcí s rozšířenou působností se sledované jevy soustředí téměř důsledně na fyzický – urbanistický popis území. Ekonomický a sociální pilíř ve sledovaných jevech prakticky zastoupeny nejsou. Sledované jevy tak spíše odpovídají sledování jevů v průzkumech a rozbořech, které byly podkladem pro tvorbu územně plánovacích dokumentací podle předešlého stavebního zákona z roku 1976 než skutečně soudobému sledování vyvážených pilířů udržitelného rozvoje.

Základním stavebním kamenem pro zpracování RURÚ je pak SWOT analýza (analýza silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb). Vyhláška stanovuje i strukturu SWOT analýzy v tematickém členění následovně: horninové prostředí a geologie, vodní režim, hygiena životního prostředí, ochrana přírody a krajiny, zemědělský půdní fond, pozemky určené k plnění funkcí lesa, veřejná doprava, technická infrastruktura, sociodemografické podmínky, bydlení, rekreace a hospodářské podmínky. Z pohledu principů udržitelného rozvoje ale bohužel ani tuto strukturu nelze považovat za vyváženou – viz následující tabulka. Paradoxem ale je, že podíly jednotlivých oblastí sledovaných ve struktuře SWOT analýzy nevycházejí z podílů jevů sledovaných v územně analytických podkladech.

Pilíř	Počet oblastí sledovaných dle Vyhlášky
Environmentální	6
Územní	2
Sociální	2
Ekonomický	1

Tabulka 1. 2 Oblasti sledované v RURÚ v rozdělení dle jednotlivých pilířů UR

Zdroj: vlastní konstrukce na základě §4 Vyhlášky č. 500/2006 Sb.

První kolo pořizování těchto dokumentací v roce 2008 proběhlo bez existence jednotné metodiky, kdy bylo v podstatě ponecháno na zpracovateli, jakým způsobem k vyhodnocení přistoupí. Vznikl tedy velký soubor metodik, kdy se jednotliví zpracovatelé ÚAP a RURÚ pokoušeli vypořádat se s tímto zadáním. Jednotlivé RURÚ se tak pohybovaly od 12 do 200 stran textu. Bylo tedy nasnadě, že se v dalším „kole“ pokusí Ministerstvo pro místní rozvoj z „dostupných“ metodik vybrat a doporučit takovou, která by nejen přístup ke zpracování RURÚ sjednotila, ale která by jej pokud možno i objektivizovala.

Metodika doporučená MMR

V roce 2010 byla skutečně Ministerstvem pro místní rozvoj vydána Metodická pomůcka MMR pro aktualizaci RURÚ 2010 v ÚAP obcí [3], která stanoví **zásadu jednotného zpracování výstupů RURÚ**, které by mělo být pořizovatelem provedeno v navazujících krocích:

- zařazení území každé obce do jedné z osmi kategorií vyváženosti vztahu územních podmínek pro udržitelný rozvoj území včetně zdůvodnění tohoto zařazení,
- jednotné vyjádření výsledků této kategorizace v kartogramu,
- interpretace souvislostí, které vyplývají z kartogramu s ohledem na stanovení problémů k řešení v ÚPD jednotlivých obcí a v zásadách územního rozvoje (ZÚR).

Metodická pomůcka MMR pro aktualizaci RURÚ 2010 stanoví pro níže uvedenou tabulku, na základě které budou obce obvodu ORP zařazeny do osmi kategorií vyváženosti vztahu územních podmínek, že:

- znaménko + slouží pro označení souhrnného kvalitního stavu územních podmínek (se zohledněním pozitivního konstatování SWOT analýzy),
- znaménko - slouží pro označení nevyhovujícího souhrnného stavu územních podmínek (se zohledněním negativního konstatování SWOT analýzy).

Na základě kombinace vyhodnocení územních podmínek se každá obec zařadí do jedné z osmi kategorií vyváženosti vztahu územních podmínek pro udržitelný rozvoj území. Jedná se o následujících osm kategorií uvedených v tabulce:

kategorie zařazení obce	Územní podmínky			vyváženost vztahu územních podmínek pro udržitelný rozvoj území		vyjádření v kartogramu
	pro příznivé životní prostředí	pro hospodářský rozvoj	pro soudržnost společenství obyvatel území	dobrý stav	špatný stav	
	Z	H	S			
1	+	+	+	Z, H, S	žádné	
2 a	+	+	-	Z, H	S	S
2 b	+	-	+	Z, S	H	H
2 c	-	+	+	H, S	Z	Z
3 a	+	-	-	Z	H, S	H, S
3 b	-	+	-	H	Z, S	Z, S
3 c	-	-	+	S	Z, H	Z, H
4	-	-	-	žádné	Z, H, S	

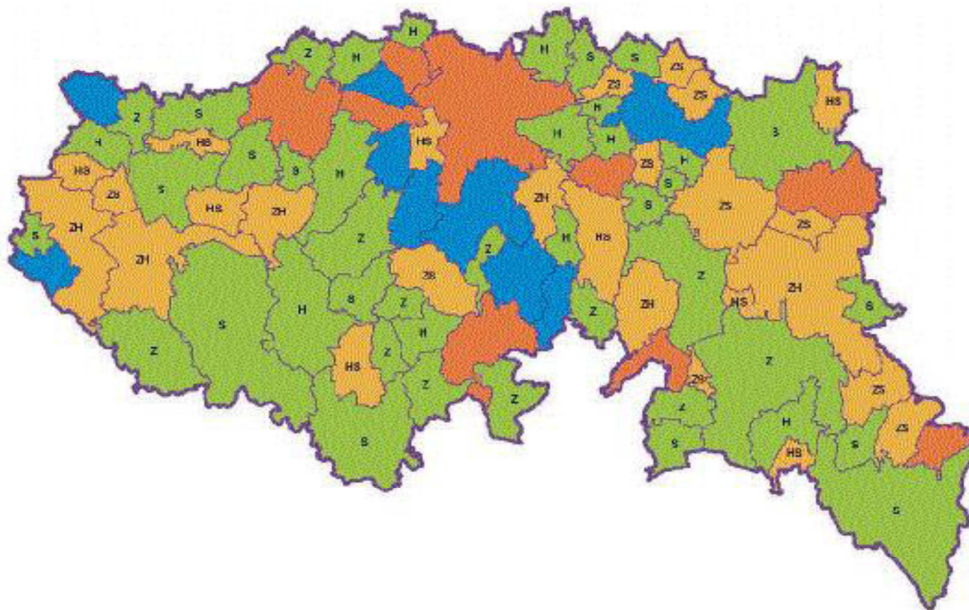
Legenda: + dobrý stav - špatný stav

Tabulka 1. 3 Kategorie vyváženosti vztahu územních podmínek pro udržitelný rozvoj území za jednotlivé obce

Zdroj: <http://www.uur.cz/images/konzultacnistedisko/MethodickeNavody/UAP/MethodSdeleniOUP-RURU.pdf>

Osm kategorií vyváženosti vztahu územních podmínek pro udržitelný rozvoj území za jednotlivé obce

Barevné vyjádření bez uvedení písmen označujících pilíř udržitelného rozvoje znázorňuje obec, ve které jsou všechny tři pilíře udržitelného rozvoje v dobrém/špatném stavu, resp. barevné vyjádření spolu s uvedením písmene (S, H, Z) v kartogramu znázorňuje, které pilíře jsou v dané obci ve špatném stavu.

11

Kartogram 1.1 Rozdělení obcí podle stavu jednotlivých pilířů ÚR

Zdroj: <http://www.uur.cz/images/konzultacnistedisko/MethodickeNavody/UAP/MethodSdeleniOUP-RURU.pdf>

V důsledku konkrétně nespecifikovaného výše uvedeného postupu není bohužel vyhodnocení RURÚ skutečně objektivizováno, nadále existuje řada nejasností a různých výkladů, a tak se reálné výstupy z RURÚ mohou v praxi výrazně „míjet účinkem“.

Otázkou zůstává, proč Ministerstvo pro místní rozvoj zvolilo právě tuto metodiku, zda si je vědomo skutečnosti, že přesto dál dochází k diferenciaci metodik vyhodnocení udržitelného rozvoje území použitých v rámci aktualizovaných ÚAP 2010 a dále se lze plát, zda existují metodické přístupy, které by mohly lépe vystihnout podstatu vyhodnocení udržitelnosti využití území. Začneme pokusem o odpověď na posledně položenou otázku.

Možné jiné pojetí metodiky

V následujícím textu je představen jiný možný přístup, jak k vyhodnocování udržitelného využití přistoupit a jak je sledovat v čase. Výhodu popsané metody spatřujeme zejména v její jednoduchosti, snadné uchopitelnosti a pochopitelnosti. Metodu prezentujeme na ukázkách z ORP Polička.

Komplexní expertní SWOT analýza

Základem pro rozbor určitého využití území jsou SWOT analýzy, jak již bylo uvedeno výše. Námí prezentovaná metodika doplňuje tematickou SWOT analýzu požadovanou Vyhláškou o expertní analýze po jednotlivých pilířích udržitelného rozvoje. V podstatě jde o to, že si zpracovatel RURÚ vytvoří mikrotým expertů ve složení: environmentalista (ekolog), sociální geograf, (územní) ekonom, územní plánovač (urbanista) a znalec místního prostředí. Každý těchto expertů vytvoří vlastní SWOT analýzu z úhlu pohledů své profese. Vznikne tak v podstatě pět oborových SWOT analýz, které jsou dále shlukovou analýzou agregovány do analýzy jedné, kde se vyhodnotí četnost témat tj. kolikrát se to, které téma v analýzách opakovalo.

Pro vyhodnocení SWOT analýzy pak byly dále metodicky rozpracovány předpokládané vlivy jednotlivých témat na udržitelný rozvoj, a to nejen v tradičním posouzení po jednotlivých pilířích ale i metodou interakcí mezi jednotlivými pilíři. Jako ideový základ lze pro tuto interakční metodiku použít metodiku DHV SAM upravenou a doplněnou pro oblast územního plánování. Metodika DHV SAM [4] byla vyvinutá pro oblast strategického plánování a u nás použita např. pro vyhodnocení udržitelnosti Strategie pro Brno – strategického plánu města Brna. Aplikací této metody pak lze ze SWOT analýzy vzít jednotlivé okruhy a zařadit je do oblastí interakcí mezi pilíři UR následovně:

- Environmentálním x sociálním (Env x S);
- Environmentálním x ekonomickým (Env x Ek);
- Sociálním x environmentálním (S x Ek).

Silné stránky	Typ interakce Soc x Eko					Agregovaná hodnota
	1. exp.	2. exp.	3. exp.	4. exp.	5. exp.	
Vysoce kvalitní přírodní prostředí vč. zachovalého ÚSES	0	0	-2	1	0	0
Dobrá dopravní dostupnost hromadnou dopravou - (autobus) - existence zastávky, popř. její dobrá dostupnost z obce, dostatečná četnost spojení	2	1	2	2	2	2
Není zaznamenáno obecně větší znečištění prostředí	0	2	0	0	0	0
Existující možnosti pro cestovní ruch přírodního i kult.-hist. charakteru	2	1	1	2	1	1
Bohatý kulturní život, nabídka společenských, kulturních akcí a dalších nabídek volnočasových aktivit ve většině obcí ORP	2	1	2	2	1	2
Dobrý přirozený imigrační přírůstek v letech 2003- 2007	1	2	2	2	1	2
Nízká dlouhodobá nezaměstnanost a pracovní příležitosti v některých obcích	2	2	2	2	2	2

Tabulka 1 4 Ukázka pracovní verze komplexní SWOT analýzy – expertní hodnocení interakcí mezi pilíři udržitelného rozvoje

Zdroj: RURÚ pro ORP Polička [6]

Kromě zařazení okruhů (otázek) SWOT analýzy do interakčních souvislostí mezi pilíři (které oblasti jsou navzájem ovlivněny), je dále posouzena míra ovlivnění v rámci tohoto hodnocení. S ohledem na složitost posuzování území v rámci RURÚ je vhodné uplatnit pětistupňovou škálu -2 až 2, tedy vč. negativní škály. Stanovení interakčních souvislostí mezi pilíři UR a hodnocení významu okruhu na UR by mělo být opět provedeno expertní metodou po jednotlivých pilířích udržitelnosti a pak dále agregováno. [5]

Takto posouzené interakční vazby jednotlivých témat SWOT analýzy mezi jednotlivými pilíři udržitelného rozvoje jsou pak zpracovány do komplexní SWOT analýzy s celkovým vyhodnocením interakcí a závažnosti dopadů jednotlivých témat v území – viz následující ukázka v tab. 5.

Slabé stránky	Vazby mezi pilíři			
	Četnost	Soc x Eko	Soc. x Envi	Envi x Eko
Nedostatečné vybavenost území technickou infrastrukturou - vodovod, kanalizace s napojením na ČOV	5	-2	-2	-2
Nedostatečná kvalita místních komunikací a silnic III. třídy	5	-1	-2	-1
Existence brownfields vč. starých ekologických zátěží	5	-1	-2	-2
Nedostatečná dopravní dostupnost některých obcí hromadnou dopravou	4	-2	-2	-1
Nedostatečná vybavenost některých obcí občanskou vybaveností	4	-2	-1	0

Tabulka 1. 5 Komplexní SWOT analýza – část Slabé stránky

Zdroj: RURÚ pro ORP Polička [6]

Témata ze SWOT analýzy, která se opakovala více než dvakrát, byla dále zpracována do tzv. hlavních témat regionu, neboli jsou tímto způsobem „určeny problémy k řešení“ v územní.

Pro ORP Polička to bylo např. těchto 11 témat:

- 1 Vybavenost území dostatečnou a kapacitní technickou infrastrukturou v oblasti vodního hospodářství a odkanalizování území vč. napojení na ČOV;
- 2 Kvalita silnic III. třídy a místních komunikací;
- 3 Disparita v dostupnosti území hromadnou dopravou;
- 4 Dostupnost občanské vybavenosti pro všechny obyvatele regionu;
- 5 Zachovalost krajinného rázu;
- 6 Nevýhodné podmínky v oblasti zaměstnanosti a pracovních příležitostí v regionu vč. vývoje mezd;
- 7 Gradient rozvoje turistického ruchu (rozvoj ekoturistiky, agroturistiky apod.);
- 8 Vývoj počtu obyvatel a jejich věková struktura;
- 9 Absorpční kapacita regionu v oblasti získávání finančních zdrojů pro rozvoj obcí;
- 10 Existence a další vznik brownfields;
- 11 Kvalita a kapacita zásobení obcí energiemi.

Na základě vyhodnocení komplexní SWOT analýzy a hlavních témat regionu lze pak vytvořit celkovou hodnotící tabulku, která shrnuje výsledky interakcí mezi jednotlivými pilíři a sděluje míru „udržitelnosti“ jak v rámci jednotlivých pilířů, tak s ohledem na jejich interakce. Hlavní témata regionu jsou pak tedy opět vyhodnocena vazbami mezi pilíři udržitelnosti a je stanoven jejich aktuální stav v regionu ORP na škále:

ENV	-	-	-	+	+	+	-	+
EK	-	-	+	-	+	-	+	+
SOC	-	+	-	-	-	+	+	+
	výrazně neudržitelné	mírně neudržitelné			mírně udržitelné			výrazně udržitelné

Tabulka 1. 6 Matice vyhodnocení interakcí mezi jednotlivými pilíři UR

Zdroj: vlastní konstrukce

	Hlavní témata regionu	Soc x Eko	Soc./ Envi	Envi x Eko	Hodnocení	Soc x Eko	Soc. x Envi	Envi x Eko	Hodnocení 2010
1	Vybavenost území dostatečnou a kapacitní technickou infrastrukturou v oblasti vodního hospodářství a odkanalizování území vč. napojení na ČOV	-2	0	-1	mírně neudržitelné	-2	-1	-2	výrazně neudržitelné
2	Kvalita silnic III. třídy a místních komunikací	-2	-1	-2	výrazně neudržitelné	-2	-1	-2	výrazně neudržitelné
3	Disparita v dostupnosti území hromadnou dopravou	-2	-2	-1	výrazně neudržitelné	-2	-2	-1	výrazně neudržitelné
4	Dostupnost občanské vybavenosti pro všechny obyvatele regionu	-2	0	-1	mírně neudržitelné	-2	-1	-1	výrazně neudržitelné
5	Zachovalost krajinného rázu	1	2	2	výrazně udržitelné	1	2	2	výrazně udržitelné
6	Nevýhodné podmínky v oblasti zaměstnanost a prac. příležitosti v regionu vč. vývoje mezd	-2	-1	-1	výrazně neudržitelné	-2	-1	-1	výrazně neudržitelné
7	Gradient rozvoje turistického ruchu (rozvoj ekoturistiky, agroturistiky apod.)	1	-1	-1	mírně neudržitelné	0	-1	-1	mírně neudržitelné
8	Vývoj počtu obyvatel a jejich věková struktura	-2	0	-1	mírně neudržitelné	1	0	1	mírně udržitelné
9	Absorpční kapacita regionu v oblasti získávání finančních zdrojů pro rozvoj obcí	2	1	1	mírně udržitelné	-2	-1	-2	výrazně neudržitelné
10	Existence a další vznik brownfields	-1	-1	-1	mírně neudržitelné	-1	-1	-2	mírně neudržitelné
11	Kvalita a kapacita zásobení obcí energiemi	-2	-1	0	mírně neudržitelné	-2	-1	0	mírně neudržitelné

Tabulka 1. 7 Vyhodnocení hlavních témat regionu z pohledu udržitelnosti

Zdroj: RURÚ pro ORP Polička 2010 [6]

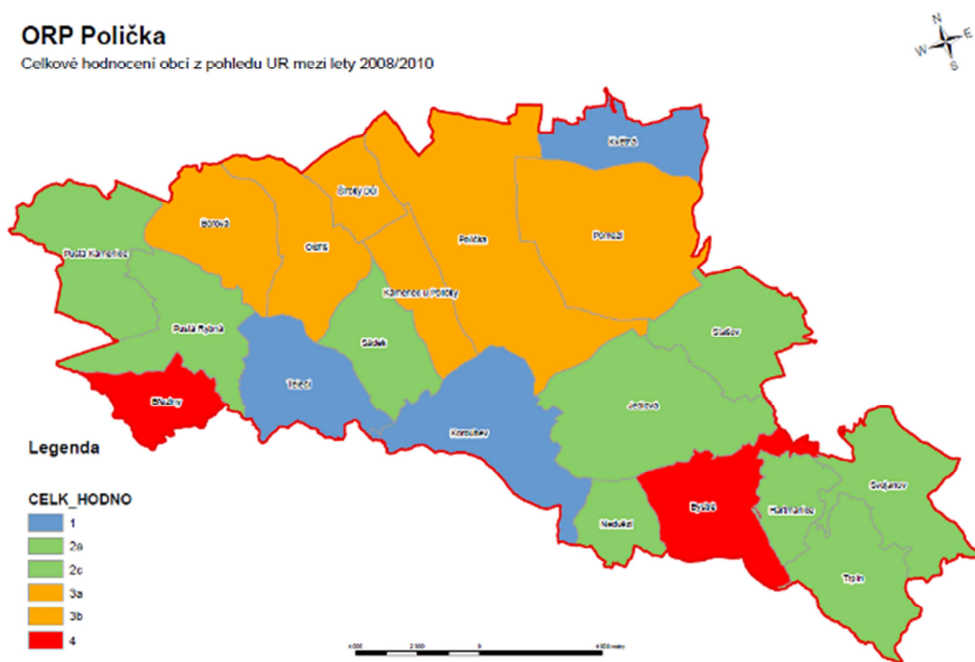
Výše uvedeným způsobem pak lze výsledky hodnocení jednotlivých hlavních témat regionu opět agregovat a stanovit tak celkový stav území z pohledu udržitelného rozvoje.

Např. v Poličce lze konstatovat, že z 11 posuzovaných hlavních témat regionu lze jen jedno považovat za výrazně udržitelné (stav krajiny a kvalita životního prostředí). Většina ostatních vytipovaných témat regionu vykazuje neudržitelné tendence, a to ať již v sociálním, tak i ekonomickém pilíři. Výraznou neudržitelnost vykazuje zejména stav v oblasti dopravy a významná je i podinvestovanost území v oblasti technické infrastruktury atp. Z hodnocení pak vyplývá, že celkově lze území regionu ORP posoudit jako region se zachovalým kvalitním přírodním prostředím (výraznými pozitivy v environmentální oblasti) nicméně s nepřehlédnutelným sklonem k neudržitelnému vývoji zejm. v oblasti sociální a ekonomické. (V této souvislosti je třeba mít na zřeteli, že principem konceptu trvale udržitelného rozvoje je vyváženost! rozvoje mezi jednotlivými pilíři a pouhé zakonzervování přírodních hodnot v území tuto ideu nemůže naplnit.)

Výše uvedené výsledky pak lze promítnout po jednotlivých obcích ORP do souhrnného kartogramu:

ORP Polička

Celkové hodnocení obcí z pohledu UR mezi lety 2008/2010

Kartogram 1.2 Rozdělení obcí ORP Polička podle stavu udržitelného rozvoje území

Zdroj: [6]

Sledování vývoje k udržitelnosti - indikátory udržitelného rozvoje území

Dalším významným prvkem, který musí vyhodnocení udržitelnosti využití území obsahovat, má-li být smysluplné a objektivní, je odvození systému indikátorů udržitelného rozvoje a neudržitelnosti (mezních limitů) pro rozvoj území ORP, popis souhrnu indikátorů udržitelnosti, vymezení limitů udržitelnosti s doporučením ke sledování dalších dat a parametrů rozvoje území.

Proto, aby bylo možné vyhodnocovat nejen dynamiku rozvoje území K nebo OD udržitelnosti, ale aby bylo možné vyhodnocovat i dopady plánovacích postupů a dalších opatření veřejné správy a samosprávy v území, slouží v praxi indikátory (ukazatele) udržitelného rozvoje resp. udržitelnosti. K vybraným „hlavním tématům regionu“ je tedy třeba dále stanovit ukazatele (indikátory), kterými se budou v daném území do budoucna vyhodnocovat dopady konkrétních záměrů územního plánování na udržitelný rozvoj i vývoj území jako takový.

Územní dynamika (růst podílu zastavěného území)

Z rozsáhlých analýz indikátorů a indikátorových sad [7] byl vybrán indikátor územní dynamiky (růst podílu zastavěného území), který celostně popisuje (trvalou) udržitelnost stavu území. Indikátor územní dynamiky hodnotí rozvoj sídla do volné krajiny, který zejména v porovnání s dynamikou vývoje počtu obyvatel, dává přehled o udržitelnosti takového rozvoje. Jde o výpočet rozlohy urbanizovaného a neurbanizovaného území obce, kdy je zvolena základna, ke které se jednotlivé roky porovnávají (doporučením jako základna je rok, kdy byl schválen územní plán obce, popř. v roce, kdy proběhlo SLDB):

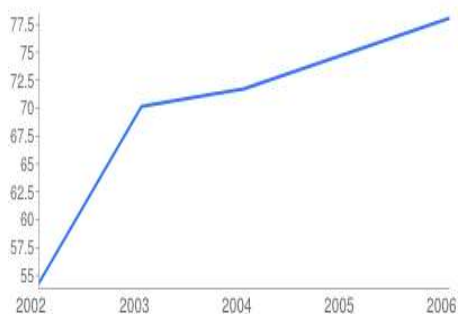
$$UDI_n = \frac{U_{urb,n}}{U_{urb,0}}$$

kde UDI_n je indikátor územní dynamiky (Urban Development Index) ve sledovaném roce - roce n ,

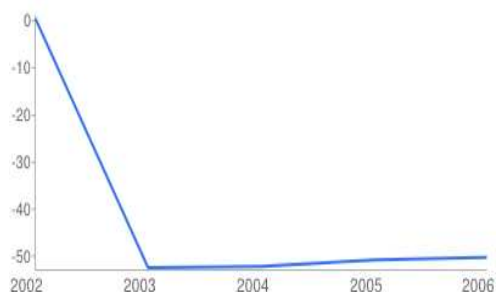
$U_{urb,n}$ je rozloha urbanizovaného území obce ve sledovaném roce – roce n ,

$U_{urb,0}$ je rozloha urbanizovaného území obce v roce 0 (doporučením jako základna je rok, kdy byl schválen územní plán obce popř. rok, kdy proběhlo SLDB). [7]

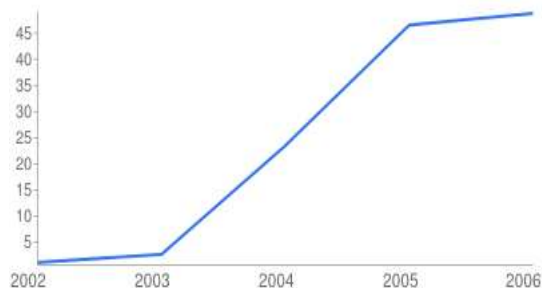
Předvedeme si dále vyhodnocení vybraných indikátorů na vybraných obcích území ORP Pardubice a porovnáme s výsledky RURÚ pro tyto vybrané obce. Vybrány byly 3 obce, které jsou jinými pracemi popisovány jako obce s největšími suburbanizačními tendencemi v území Pardubic. [8] Vybrány byly obce Srch, Němčice a Srnojedy. Grafy znázorňují vývoj v jednotlivých obcích, čím strmější křivka vzhůru, tím se dá vývoj ve využívání území považovat za neudržitelnější, neboť křivka znázorňuje tempo, kterým je zabíráno dosud nezastavěné území.

Graf 1.1 Územní dynamika obce Němčice

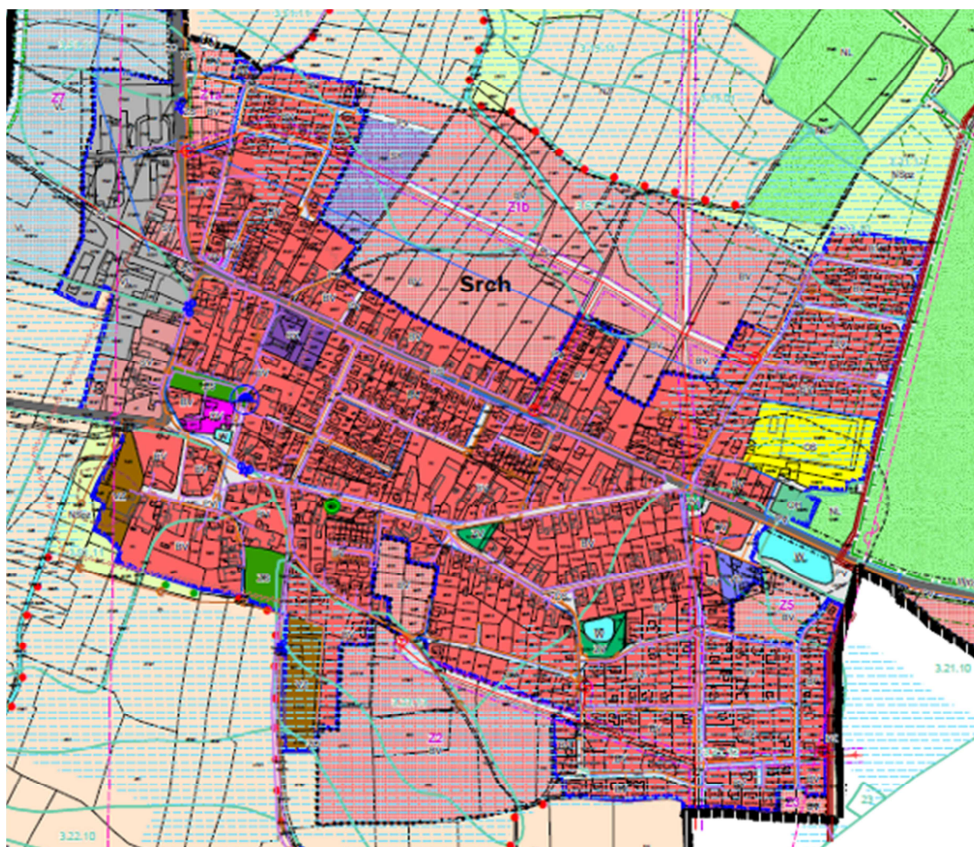
Graf. 1.2 Územní dynamika obce Srnojedy
Zdroj: [9]

Graf 1. 3 Územní dynamika obce Srch

Zdroj: [9]

U obce Srch můžeme výrazný nárůst zastavěného území dále porovnat s aktuálně připravovaným územním plánem. Světle fialové plochy jsou návrhovými lokalitami pro další rozvoj tj. další zástavbu – dosud nezastavěného území. Dá se proto i do budoucna předpokládat, že trend naznačený na předešlém grafu se nejen nezmírní, ale bude přinejmenším setrvalý. O udržitelnosti takového územně plánovacího počínání nemůže být řeči.

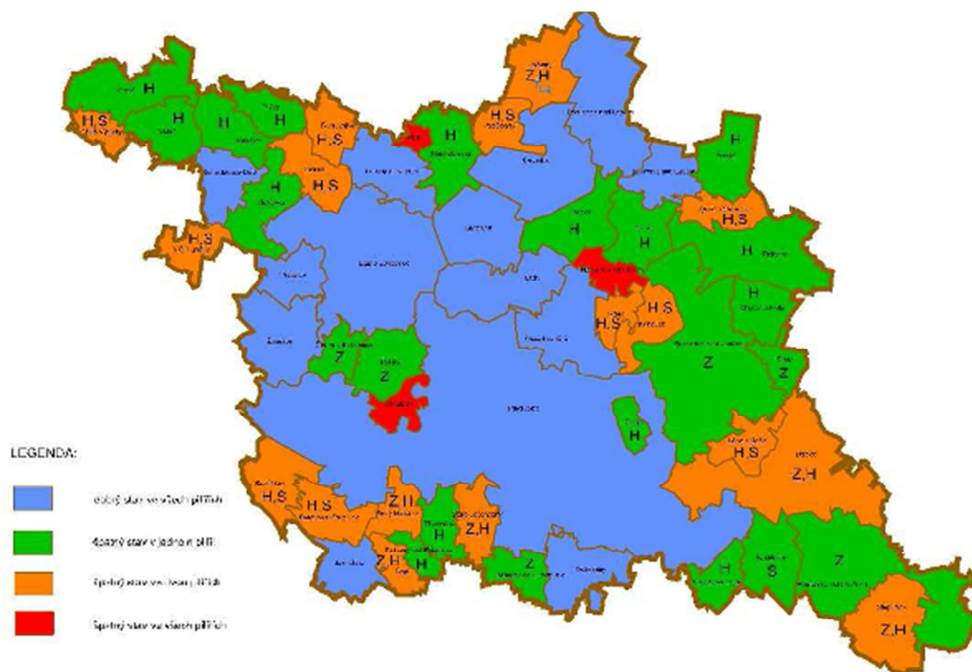

Kartogram 1. 3 Územní plán obce Srch

Zdroj: [10]

Závěr

Pojďme se závěrem podívat, tak se výsledky objektivně zjištěných dat o územní dynamice odrážejí v Rozboru udržitelného rozvoje území. Dalo by se předpokládat, že na základě provedených analýz v rámci RURÚ bude obec Srnojedy vyhodnocena jako udržitelná (zobrazena v kartogramu jako modrá) a Srch s Němčicemi skončí v hodnocení jako neudržitelné (tj. v kartogramu červeně).

Kartogram 1.4 Vztah obcí ORP Pardubice podle vyhodnocení vyváženosti územních podmínek pro udržitelný rozvoj území

Zdroj: [11]

Pohled na kartogram nám ale dává zcela jinou odpověď. RURÚ vyhodnotili sice Němčice jako neudržitelné ve všech pilířích, nicméně stejně tak vyhodnotili i Srnojedy. Naproti tomu počínání obce Srch je hodnoceno jako udržitelné ve všech pilířích! Z jakých dat byl kartogram vytvořen? Co všechno vylo započteno pro a proti? Na to vše nám RURÚ odpovídá ... “na základě vyhodnocení dle metodiky MMR“ ... zdá se, že se RURÚ změnil ve věštění z křišťálové koule, tu a tam poškrábané vichry územního plánování ... a tak černé je pak bílé a bílé se nám jeví černě ...

Závěrem tedy nezbyvá než konstatovat, že pokud má být v budoucnosti vyhodnocování udržitelného využívání území objektivní a smysluplné, čeká jej další dlouhá cesta.

Zdroje

- [1] Zákon č. 183/2006 Sb. O územním plánování a stavebním řádu (Stavební zákon)
- [2] Vyhláška č. 500/2006 o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti
- [3] *Metodická pomůcka MMR pro aktualizaci RURÚ 2010 v ÚAP obcí* [online]. 2010, [cit. 2012-05-16] Ústav územního rozvoje. Dostupné z WWW: <http://www.uur.cz/images/konzultacnistedisko/MetodickeNavody/UAP/MetodSdeleniOUP-RURU.pdf>
- [4] BÍZEK, Vladislav, GILL, Radim, MIŠKOVSKÝ, Josef (2007) *Hodnocení udržitelnosti rozvoje navrženého strategickými dokumenty – Metodika DHV SAM in Urbanismus a územní plánování 5/2007* str. 36-39
- [5] ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra; PONDĚLÍČEK, Michael. (2008) *Trvale udržitelné územní plánování v teorii a praxi*. In *Seminář k "Mezinárodnímu roku planety Země"*. Brno, Masarykova univerzita., s. 181-185. ISBN 978-80-210-4748-8
- [6] *Územně analytické podklady ORP Polička* [online]. 2010, [cit. 2012-05-16] Město Polička. Dostupné z WWW: <http://www.policka.org/detail/2902/mestsky-urad/uzemni-planovani/Uzemne-analyticke-podklady-ORP-Policka/>
- [7] ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra a kol. (2011) *Indikátory udržitelného rozvoje pro města a obce*, Civitas per Populi Hradec Králové, 216 str. ISBN 978-80-904671-4-9
- [8] VÁVROVÁ, Hana. *Suburbanizace - příležitost nebo hrozba pro malé obce (Na příkladu města Pardubice a vybraných suburbánních obcí v jeho zázemí)* [online] Regionální rozvoj mezi teorií a praxí Vol.1/2011 ISSN 1805-3246 [cit. 2012-05-30]. Dostupné z WWW: <http://www.regionalnirozvoj.eu/201201/suburbanizace-prilezitost-nebo-hrozba-pro-male-obce-na-prikladu-mesta-pardubice-vybranych>
- [9] *Indikátory udržitelného rozvoje na místní úrovni* [online]. 2011, [cit. 2012-05-16] Civitas per Populi. Dostupné z WWW: www.indikatory.eu
- [10] *Územní plán obce Srch* [online]. 2012, [cit. 2012-05-16] Obec Srch. Dostupné z WWW: <http://www.obecsrch.cz/index.php?read=uzemni-plan>
- [11] *Územně analytické podklady ORP Pardubice* [online]. 2010, [cit. 2012-05-16] Statutární město Pardubice. Dostupné z WWW: <http://www.pardubice.eu/urad/radnice/uzemni-planovani/uzemne-planovaci-podklady/UAP.html>